

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 401/09-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. novembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť M. B., P., zastúpenej advokátkou JUDr. A. K., P., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom Krajským súdom v Trenčíne pod sp. zn. 3 To 63/2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. novembra 2009 doručená sťažnosť M. B., P. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v konaní vedenom Krajským súdom v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 3 To 63/2008. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 29. októbra 2009.

Zo sťažnosti vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 118/2007 z 1. apríla 2008 bola sťažovateľka oslobodená spod obžaloby pre prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1 a 2 písm. a) a b) Trestného zákona. Rozsudok sa nestal právoplatným, lebo prokurátor podal proti nemu odvolanie. Uznesením krajského súdu č. k. 3 To 63/2008-451 z 8. júla 2009 bolo uznesenie okresného súdu zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

Sťažovateľka na základe pracovnej zmluvy pracovala ako inštruktorka plávania počas plaveckého výcviku žiakov, ktorý prebiehal v plavárni. Počas plaveckého výcviku spolu s inými kolegami vykonávala funkciu inštruktora plaveckého výcviku. Posledný deň výcviku plávali deti „na mokré vysvedčenie“ a potom mali v bazéne voľný pohyb. Sťažovateľka asi dvadsať zverených detí pred vstupom do bazénu riadne poučila o tom, ako sa majú správať vo vode, najmä že nemajú prechádzať do hlbkej vody. Po poučení deti pustila do vody, pričom obdobne postupovali aj iné inštruktorky. V bazéne sa nachádzalo asi 70 – 75 detí. Počas tohto voľného pohybu inštruktori (vrátane vedúceho výuky plávania) vykonávali celkový dohľad nad deťmi. Po krátkom čase sťažovateľka započula učiteľku, ako vo vode kričí a drží na rukách chlapca, ktorému bola ihneď poskytnutá prvá pomoc, pričom privolala záchranku. Maloletý A. F. (ďalej len „maloletý“) však neskôr zomrel. Sťažovateľka zo svojej praxe vie, že ak sa niekto topí, tak je to sprevádzané určitými príznakmi, čo sa v danom prípade nestalo a čo potvrdilo aj znalecké dokazovanie, podľa ktorého vzhľadom na ochorenie maloletého nemohla reagovať na topiaceho sa, ktorý sa neprejavoval ako topiaci sa. Počas celej doby sa nič mimoriadne nevyskytlo, aby musela ona alebo niektorá iná inštruktorka, či vedúci výuky plávania reagovať. Podľa sťažovateľky išlo o nešťastnú náhodu, čo potvrdzoval aj svedok JUDr. I. B. Z podrobného dokazovania vykonaného okresným súdom vyplýva, že maloletý mal nasadené nevyhovujúce, staré potápačské okuliare, do ktorých tieklo, čo s plačom potvrdila aj jeho matka, ktorá sa v závere konania priznala, že maloletému dovolila zobrať tieto okuliare na plavecký výcvik. Nepodarilo sa preukázať, prečo došlo k tomu, že maloletý nereagoval na topenie sa a že si to nevšimli ani deti, ani ostatní inštruktori. Čiastočne to môže vysvetliť vrodená choroba maloletého, v rámci ktorej mal oslabené reflexy a imunitu. Ani znalec nevedel uviesť podiel choroby na danej situácii. Podľa odborného posudku a výsluchu svedka za bezpečnosť

plávajúcich zodpovedá jednoznačne plavčík. Úlohou inštruktora je naučiť plávať. Sťažovateľka popierala svoje zavinenie na utopení maloletého, lebo sa snažila urobiť všetko ako najlepšie vedela. Na základe takéhoto dokazovania okresný súd sťažovateľku spod obžaloby oslobodil pre nenaplnenie znakov žalovaného prečinu.

Krajský súd na základe odvolania prokurátora vec prerokoval podľa § 326 ods. 1 Trestného poriadku na neverejnom zasadnutí a napadnutý rozsudok okresného súdu podľa § 321 ods. 1 písm. b) a d) Trestného poriadku uznesením č. k. 3 To 63/2008-451 z 8. júla 2009 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Dospel k záveru, že okresný súd sa dostatočne nevysporiadal so všetkými skutočnosťami významnými pre rozhodnutie.

Sťažovateľka zastáva názor, že mala právo byť prítomná na prerokovaní svojej veci krajským súdom a rovnako mala právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom. V zmysle § 326 ods. 1 Trestného poriadku môže odvolací súd rozhodnúť aj na neverejnom zasadnutí podľa § 321 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, ak je zrejmé, že chybu nemožno odstrániť na verejnom zasadnutí. Sťažovateľka sa domnieva, že upustenie od ústneho pojednávania bolo v danom prípade zásahom do jej základného práva na prerokovanie veci v jej prítomnosti, lebo neexistovali žiadne právne relevantné dôvody na nenariadenie pojednávania. Sťažovateľke tak bolo odňaté ústavné právo vyjadriť sa k veci pred odvolacím orgánom, a objasniť tak skutočnosti významné pre rozhodnutie. Postup, ktorým súd odníme účastníkovi konania možnosť zúčastniť sa na pojednávaní a vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, je nielen porušením čl. 48 ods. 2 ústavy, ale aj porušením princípu kontradiktórnosti súdneho konania. V právnom štáte je neprípustné a nehorázne, aby sa sťažovateľka ako obžalovaná a jej obhajkyňa dozvedeli o skutočnosti, že odvolací súd zrušil rozsudok prvostupňového súdu a vec vrátil na ďalšie konanie z médií, a to z regionálneho denníka MY a z internetových spravodajských serverov. Konkrétne sa tak stalo 9. júla 2009. Po tomto prekvapujúcom zistení sťažovateľka preverovala aj prostredníctvom súdnej kancelárie okresného súdu skutočný stav konania, pričom ani súdna kancelária nemala vedomosť o medializovanom rozhodnutí krajského súdu. Jeho uznesenie bolo sťažovateľke doručené takmer až dva mesiace po jeho vynesení, a to 31. augusta 2009. Z ustanovenia § 326 ods. 1 Trestného poriadku striktne vyplýva, že o odvolaní rozhoduje

odvolací súd na verejnom zasadnutí. Preto podľa názoru sťažovateľky mal krajský súd rozhodnúť o odvolaní prokurátora na verejnom zasadnutí, ktoré je z hľadiska výkladu tohto ustanovenia prioritné. Pripúšťa síce aj neverejné zasadnutie z taxatívne uvedených dôvodov, ktoré však v danom prípade neboli naplnené. Sťažovateľka nenamieta skutočnosť, že došlo k zrušeniu rozsudku okresného súdu, ale to, že krajský súd mal tak urobiť na verejnom zasadnutí. Neobstojí totiž tvrdenie, že chyba sa nedala na verejnom zasadnutí odstrániť. Predsa aj na verejnom zasadnutí mohol krajský súd po vypočutí sťažovateľky, obhajcu a prokurátora rozhodnúť podľa § 321 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, aj keď je sťažovateľka presvedčená, že uznesenie krajského súdu je nesprávne aj z vecného, resp. obsahového hľadiska. Preto aj argumentácia v zmysle § 321 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku je nedôvodná. Sťažovateľka sa nestotožňuje s dôvodmi uznesenia krajského súdu ani z vecného, ale ani z procesného hľadiska. Krajský súd sa nesprávne vysporiadal s vykonaným dokazovaním. Svoje rozhodnutie nesprávne právne zdôvodnil, keď tvrdil, že sťažovateľka mala povinnosť „*dôsledne sledovať, či majú zverenú deti ponorené dýchacie cesty a akú dlhú dobu*“. Zo žiadnych predpisov totiž takáto povinnosť sťažovateľke nevyplývala a jej prípadná realizácia by bola absurdná a v praxi nerealizovateľná. Povinnosťou sťažovateľky bolo naučiť deti plávať.

Ústavné zaručené právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom vo všetkých typoch konaní pred súdmi dáva súdu povinnosť umožniť účastníkovi realizáciu tohto práva, pretože každý dôkaz, ku ktorému sa má právo vyjadriť, môže obsahovať na základe vyjadrenia zistenia významné pre rozhodnutie súdu. Právo byť prítomný na prerokovaní svojej veci aj v prípade, že konanie bolo vyhlásené za neverejné, rovnako ako právo vyjadriť sa ku všetkým navrhovaným dôkazom, nemôže byť obmedzené ani zákonom (PL. ÚS 14/98 z 22. júla 1999). Vychádzajúc z tohto záveru ustanovenie § 326 ods. 1 druhej vety Trestného poriadku naráža na zásadu vyplývajúcu z čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorá je v zmysle judikatúry ústavného súdu realizovateľná priamo ex constitutione.

Sťažovateľka žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie čl. 46 ods. 1 a 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 3 To 68/2008 (správne má byť zrejme sp. zn. 3 To 63/2008, pozn.). Požaduje tiež priznanie

primeraného finančného zadost'učinenia v sume 331,93 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v sume 275,84 €.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 3 To 63/2008-451 z 8. júla 2009 vyplýva, že ním bol podľa § 321 ods. 1 písm. b) a d) Trestného poriadku zrušený oslobodzujúci rozsudok okresného súdu sp. zn. 2 T 118/2007 z 1. apríla 2008 a podľa § 322 ods. 1 Trestného poriadku bola vec vrátená okresnému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Krajský súd rozsudok okresného súdu preskúmal podľa § 317 ods. 1 Trestného poriadku, pričom v postupe okresného súdu nezistil chyby, ktoré by už samé osebe zakladali dôvod na jeho zrušenie. Pokiaľ ide o zákonnosť a odôvodnenosť rozsudku okresného súdu, tento nezistil zo strany sťažovateľky nevenovanie dostatočnej pozornosti a dôslednej a sústavnej kontroly voľnému pohybu detí v bazéne. Nemal ďalej preukázané, že by maloletý v počiatočnej fáze prejavoval známky topenia sa, v dôsledku čoho podľa jeho názoru sťažovateľka nemala dôvod reagovať na topiaceho sa. V rámci právneho posúdenia veci dospel k záveru, že úlohou inštruktora plávania pri plaveckom výcviku žiakov základných škôl je naučiť ich plávať, pričom za bezpečnosť plávajúcich zodpovedá plavčík. Preto ani nedospel k záveru, že by sťažovateľka v danom prípade zavinila smrť maloletého tým, že by porušila svoje povinnosti.

Podľa názoru krajského súdu sa okresný súd dôsledne nevysporiadal so všetkými skutočnosťami významnými pre rozhodnutie, pričom došlo aj k porušeniu ustanovenia Trestného zákona. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu nie je zrejmé, ako sa tento vysporiadal s okolnosťami svedčiacimi v neprospech sťažovateľky (tieto podrobne rozoberá). Nevysporiadanie sa s týmito skutočnosťami, ktoré treba považovať za podstatné pre rozhodnutie, znamená pochybenie zakladajúce dôvod na zrušenie rozsudku podľa § 321 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Nebolo možné stotožniť sa ani s právnym záverom okresného súdu, podľa ktorého pri plaveckom výcviku žiakov základných škôl vo vodných rekreačných zariadeniach je úlohou inštruktora plávania naučiť žiakov plávať, pričom za bezpečnosť plávajúcej osoby zodpovedá plavčík, keďže podľa zákona č. 29/1984 Zb.

o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov subjekty zabezpečujúce výchovu a vzdelanie sú povinné zaistiť bezpečnosť a ochranu zdravia žiaka pri činnostiach, ktoré priamo súvisia s výchovou a vzdelaním. Preto právny názor okresného súdu o neexistencii zodpovednosti sťažovateľky za bezpečnosť zvereného maloletého pri plaveckom výcviku je v rozpore s ustanovením § 149 ods. 1 a 2 písm. a) v spojení s ustanovením § 138 písm. h) Trestného zákona, čo odôvodňuje zrušenie rozsudku podľa § 321 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku. Nemožno súhlasiť ani so závermi okresného súdu súvisiacimi s použitím potápačských okuliarov maloletým, ako aj so zistením jeho vrodenej choroby. Správne je zistenie, podľa ktorého maloletý používal potápačské okuliare, ktoré boli nevhodné do bazénu a navyše poškodené. Okresný súd túto skutočnosť vyhodnotil v prospech sťažovateľky, s čím sa nemožno stotožniť. Plavecký výcvik nebol zameraný na výcvik plávania v potápačských okuliaroch, a preto sťažovateľka nemala preverené, či je maloletý schopný bezpečne používať potápačské okuliare vo vodnom prostredí. Pritom pri potápačských výcvikoch inštruktori osobitne trénujú používanie potápačských okuliarov, ako aj správanie sa v prípade ich poškodenia, čo samo osebe svedčí o dôležitosti natrénovania ich bezpečného používania. Z hľadiska zodpovednosti sťažovateľky za bezpečnosť zvereného maloletého bolo jej povinnosťou skontrolovať funkčnosť používaných okuliarov a v prípade zistenia ich poškodenia mala ich používanie zakázať bez ohľadu na to, či používanie okuliarov povolila maloletému matka. Keďže výcvik nebol zameraný na potápanie v potápačských okuliaroch, sťažovateľka bola oprávnená úplne zakázať ich používanie, a to tak v rámci samotného výcviku, ako aj v rámci voľných hier vo vode. Ak sťažovateľka konkludentne súhlasila s používaním potápačských okuliarov maloletým vo vode, pričom z vykonaného dokazovania sa zdá byť pravdepodobné, že maloletý sa bazéne potápal, čo mu sťažovateľka osobitne nezakazovala, bola potom povinná registrovať ponory maloletého a priebežne ich sledovať z hľadiska času trvania ponorenia jeho dýchacích ciest vo vode. Pokiaľ ide o zistenú vrodenú vadu maloletého, je potrebné stotožniť sa so záverom okresného súdu, že táto skutočnosť mohla mať vplyv na priebeh jeho topenia sa. Keďže nikto nevidel počiatočnú fázu jeho topenia sa, okresný súd v súlade so zásadou „v pochybnostiach v prospech obvineného“ dospel ku skutkovému záveru, že maloletý v počiatočnej fáze topenia sa neprejavoval typické fyzické známky topenia. Zistenie vrodenej choroby u maloletého nič nemení na tom, že

sťažovateľka bola povinná reagovať na náznaky krízovej situácie, za ktoré treba považovať aj ponorenie dýchacích ciest do vody z hľadiska trvania tohto ponoru. Bolo povinnosťou sťažovateľky dôsledne sledovať, či majú zverené deti ponorené dýchacie cesty vo vode, a na akú dlhú dobu. Sťažovateľku nemôže zbaviť zodpovednosti ani jej obrana, podľa ktorej nebolo v jej silách ustriechnuť činnosť zverených žiakov v bazéne. V takomto prípade totiž sa mala dožadovať vyčlenenia osobitného priestoru pre svojich zverencov, alebo zakázať svojej skupine voľné hry vo vode za daných podmienok. Úlohou okresného súdu bude znovu ustáliť skutkový stav veci na základe dôsledného vyhodnotenia vykonaných dôkazov, so zameraním na vyriešenie skutkových otázok už naznačených a zistený skutkový stav správne právne posúdiť, riadiac sa už uvedenými právnymi názormi krajského súdu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 321 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok aj pre chyby v napadnutých výrokoch rozsudku, najmä pre nejasnosť alebo neúplnosť jeho skutkových zistení alebo preto, že sa súd nevysporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie.

Podľa § 321 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok aj ak bolo napadnutým rozsudkom porušené ustanovenie Trestného zákona.

Podľa § 322 ods. 1 Trestného poriadku ak po zrušení napadnutého rozsudku alebo niektorej jeho časti treba urobiť vo veci nové rozhodnutie, vráti odvolací súd vec spravidla súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol, len vtedy, ak by doplnenie konania odvolacím súdom bolo spojené s neprimeranými ťažkosťami alebo by mohlo viesť k iným skutkovým záverom.

Podľa § 322 ods. 3 prvej vety Trestného poriadku odvolací súd rozhodne sám rozsudkom vo veci, ak možno nové rozhodnutie urobiť na podklade skutkového stavu, ktorý bol v napadnutom rozsudku správne zistený alebo doplnený dôkazmi vykonanými pred odvolacím súdom.

Podľa § 322 ods. 4 Trestného poriadku odvolací súd nemôže sám

a) uznať obžalovaného za vinného zo skutku, pre ktorý bol napadnutým rozsudkom oslobodený,

b) uznať obžalovaného za vinného z ťažšieho trestného činu, než z akého ho mohol v napadnutom rozsudku uznať za vinného súd prvého stupňa.

Podľa § 326 ods. 1 Trestného poriadku o odvolaní rozhoduje odvolací súd na verejnom zasadnutí. Aj na neverejnom zasadnutí môže urobiť rozhodnutie

a) podľa § 316 ods. 1 alebo 3,

b) podľa § 318, § 320 ods. 1, § 321 ods. 1 alebo 2, ak je zrejmé, že chybu nemožno odstrániť na verejnom zasadnutí.

Podľa § 326 ods. 5 Trestného poriadku odvolací súd môže konanie doplniť dôkazmi nevyhnutnými na to, aby mohol o odvolaní rozhodnúť.

Jadrom podanej sťažnosti sú v podstate dve zásadné námietky:

a) Predovšetkým ide o to, že krajský súd rozhodol v odvolacom konaní na neverejnom zasadnutí, čím zmaril právo sťažovateľky na to, aby bola prítomná na prerokovaní svojej veci a aby sa mohla vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Stalo sa tak i napriek tomu, že žiadne relevantné dôvody na nenariadenie pojednávania (správne má byť zrejme verejného zasadnutia, pozn.) v zmysle § 326 ods. 1 Trestného poriadku neexistovali. Hoci toto ustanovenie pripúšťa rozhodnúť aj na neverejnom zasadnutí z dôvodov taxatívne uvedených, tieto v danom prípade neboli naplnené. Nešlo totiž o chybu, ktorá by sa nedala na verejnom zasadnutí odstrániť, keďže aj na verejnom zasadnutí mohol krajský súd po vypočutí sťažovateľky, obhajcu a prokurátora rozhodnúť podľa § 321 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

b) Ďalej sťažovateľka namieta, že sa nestotožňuje s dôvodmi uznesenia krajského súdu z vecného, ale ani procesného hľadiska, keďže krajský súd sa nesprávne vysporiadal s vykonaným dokazovaním a v rozpore so zákonom tvrdí, že sťažovateľka mala povinnosť „*dôsledne sledovať, či majú zverené deti ponorené dýchacie cesty a akú dlhú dobu*“. Zo žiadnych predpisov totiž takáto povinnosť sťažovateľke nevyplývala, pričom jej prípadná realizácia by bola absurdná a v praxi nerealizovateľná. Povinnosťou sťažovateľky bolo naučiť deti plávať.

Námietku sťažovateľky uvedenú v bode a) považuje ústavný súd za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti

medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa názoru sťažovateľky neboli splnené podmienky na rozhodnutie o odvolaní na neverejnom zasadnutí v zmysle § 326 ods. 1 Trestného poriadku, lebo v danom prípade chybu bolo možné odstrániť aj na verejnom zasadnutí. Sťažovateľka teda vyvodzuje porušenie označených článkov ústavy z toho, že podľa nej došlo k porušeniu zákona, teda príslušného ustanovenia Trestného poriadku.

Stanovisko sťažovateľky je neakceptovateľné.

Podľa § 326 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku hoci odvolací súd rozhoduje o odvolaní v zásade na verejnom zasadnutí, môže tak urobiť aj na neverejnom zasadnutí, ak je zrejmé, že chybu vyplývajúcu (okrem iného) z ustanovenia § 321 ods. 1 Trestného poriadku nemožno odstrániť na verejnom zasadnutí.

Podľa názoru krajského súdu v danom prípade sa okresný súd dopustil dvoch chýb uvedených v ustanovení § 321 ods. 1 písm. b) a d) Trestného poriadku, a to tým, že sa nevysporiadal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie, ako aj tým, že došlo k porušeniu ustanovenia Trestného zákona. Je zrejmé, že prinajmenšom prvé z uvedených dvoch pochybení je takého rázu, že by nebolo možné odstrániť ho ani na verejnom zasadnutí, keďže nie je v právomoci odvolacieho súdu doplniť dôvody prvostupňového rozhodnutia o také okolnosti významné pre rozhodnutie, s ktorými sa prvostupňový súd nevysporiadal. Sťažovateľkou akcentovaná skutočnosť, že aj po vykonaní verejného zasadnutia bolo možné rozhodnúť vo veci tak, ako to krajský súd urobil, je nepodstatná, keďže rozhodujúcou skutočnosťou je, či možno chybu na verejnom zasadnutí odstrániť.

Napriek tomu, že sťažovateľka vyvodzuje porušenie označených článkov ústavy iba z toho, že malo dôjsť k porušeniu príslušných ustanovení Trestného poriadku, vzhľadom na formuláciu námietky zdôrazňujúcu, že rozhodnutím na neverejnom zasadnutí bola sťažovateľka pripravená o možnosť byť prítomná na prerokovaní svojej veci a vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, považuje ústavný súd za nevyhnutné zaoberať sa uplatnenou námietkou aj zo širšieho ústavnoprávneho pohľadu.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 ústavy možno vyvodiť právo každého na prerokovanie jeho veci v jeho prítomnosti s tým, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Pri výklade tohto ustanovenia ústavy sa podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu prihliada na výklad čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Hoci čl. 6 dohovoru výslovne právo účastníka konania byť prítomný na pojednávaní neuvádza, z viacerých jeho ustanovení je zrejmé, že takéto právo existuje.

Z rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že ak v trestných veciach rozhodujú postupne viaceré súdy zaradené do sústavy riadnych súdov, požiadavka verejnosti sa vzťahuje predovšetkým na súdy prvého stupňa, ktoré zisťujú skutkový stav a rozhodujú o všetkých otázkach významných pre rozhodnutie vo veci samej. Nedostatok verejného prerokovania veci na druhom a treťom stupni možno ospravedlniť povahou konania, o ktoré ide, za predpokladu, že pojednávanie na súde prvého stupňa bolo verejné. Napríklad konanie, v ktorom sa prejednávajú výlučne právne otázky, môže vyhovovať požiadavkám čl. 6 dohovoru, aj keď odvolací súd neposkytol obžalovanému príležitosť, aby sa mohol pred ním osobne vyjadriť (Ekbatani c. Švédsko). V ďalších rozhodnutiach sa ustálilo, že osobná prítomnosť obžalovaného pred odvolacím súdom nemá rovnakú dôležitosť ako na súde prvého stupňa. Štát má určitý priestor na uváženie (*une marge d'appréciation*), či a za akých okolností možno pripustiť odvolacie konanie na neverejnom zasadnutí. Treba pritom brať do úvahy osobitosti odvolacieho konania, ako aj otázky, ktoré treba v odvolacom konaní vyriešiť (Kamasinski c. Rakúsko). Ďalej je podstatné, že aj pri uznaní významu zásady verejnosti súdneho konania nemožno z čl. 6 dohovoru ani v prípade odvolacieho súdu s úplnou jurisdikčnou právomocou vyvodiť právo na verejné zasadnutie o odvolaní nezávisle od povahy otázok, ktoré treba rozhodnúť. Hoci verejnosť je jedným

z prostriedkov na dosiahnutie dôvery voči súdom, ale iné ohľady, ako napríklad právo na rozhodnutie bez zbytočných prietáhov a nutnosť rýchle vybaviť napadnuté veci, taktiež prichádzajú do úvahy pri rozhodovaní, či je verejné zasadnutie o odvolaní potrebné, ak bol proces v prvej inštancii konaný v prítomnosti obžalovaného (napr. Fejde c. Švédsko, Helmers c. Švédsko).

Zo všeobecného hľadiska možno konštatovať, že Trestný poriadok dáva odvolacím súdom takzvanú úplnú jurisdikciu, pretože odvolacie súdy sú v zásade oprávnené skúmať tak skutkové, ako aj právne otázky. Napriek tomu však má jurisdikcia odvolacích súdov určité obmedzenia. V okolnostiach daného prípadu sa javí ako podstatné, že odvolací súd môže sám rozhodnúť rozsudkom vo veci (odlišným od prvostupňového rozsudku), ak možno nové rozhodnutie urobiť na podklade skutkového stavu, ktorý bol v napadnutom rozsudku správne zistený alebo doplnený dôkazmi vykonanými pred odvolacím súdom (§ 322 ods. 3 prvá veta Trestného poriadku). Odvolací súd nemôže sám uznať obžalovaného za vinného zo skutku, pre ktorý bol napadnutým rozsudkom oslobodený [§ 322 ods. 4 písm. a) Trestného poriadku].

Možno konštatovať, že jurisdikcia odvolacieho súdu v prípade preskúmania oslobodzujúceho rozsudku súdu prvého stupňa je neúplná v tom, že odvolací súd nemôže rozhodnúť vo veci opačne, teda uznať obžalovaného vinným. To znamená, že ak odvolací súd z akýchkoľvek dôvodov dospeje k záveru, podľa ktorého oslobodzujúci rozsudok súdu prvého stupňa neobstojí, nemá prakticky inú možnosť, ako takýto rozsudok zrušiť a v prevažnej väčšine prípadov vec vrátiť súdu prvého stupňa.

V ďalšom je potrebné premietnuť zásady vyplývajúce z už citovanej judikatúry na prerokovávaný prípad.

Treba predovšetkým konštatovať, že napadnuté uznesenie krajského súdu nie je rozhodnutím, ktorým by sa trestné stíhanie vedené proti sťažovateľke ukončilo v merite veci, keďže krajský súd nevydal konečné rozhodnutie o vine či nevine sťažovateľky.

Ďalej je podstatné, že krajský súd nevykonával v rámci odvolacieho konania vôbec žiadne dokazovanie. Vychádzal iba z obsahu spisu okresného súdu.

Napokon zásadný význam má okolnosť, aké otázky bolo potrebné v odvolacom konaní riešiť. Z tohto pohľadu treba zdôrazniť, že krajský súd sa nijako nezaoberal dôkazmi, ktoré okresný súd vykonal a vyhodnotil, a teda ani otázkou vierohodnosti týchto dôkazov. Dospel totiž k názoru, že okresný súd rozhodol bez toho, aby vyhodnotil všetky vykonané dôkazy, keďže podľa jeho názoru absentuje hodnotenie takých vykonaných dôkazov, ktoré sa zdajú byť v neprospech sťažovateľky. Preto ani neprikázal okresnému súdu vykonané dokazovanie opakovať či doplniť. Úlohou okresného súdu je totiž iba vyhodnotiť všetky vykonané dôkazy, teda aj tie, ktoré sú v neprospech sťažovateľky a s ktorými sa okresný súd nevysporiadal. Okrem toho sa krajský súd zaoberal aj niektorými právnymi závermi okresného súdu (týkajúcimi sa napr. rozsahu zodpovednosti sťažovateľky, resp. plavčíka), ktoré označil ako neprijateľné.

Vychádzajúc zo skutočností už uvedených nemožno postup krajského súdu, ktorý rozhodol o odvolaní na neverejnom zasadnutí, považovať za svojvoľný s následkami porušenia označených základných práv sťažovateľky.

Na rozhodnutie o námietke sťažovateľky uvedenej v bode b) nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy právomoc, ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, ak o ochrane týchto základných práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Pokiaľ sťažovateľka namieta, že sa krajský súd nesprávne vysporiadal s vykonaným dokazovaním a nesprávne ustálil jej povinnosť dôsledne sledovať, či zverené deti majú ponorené dýchacie cesty a akú dlhú dobu, v ďalšom konaní pred okresným súdom (ako aj v prípadnom ďalšom odvolacom konaní) bude mať ešte sťažovateľka možnosť svoje pohľady na vec presadzovať pred všeobecnými súdmi. Preto v danom štádiu konania

právomoc poskytnúť ochranu označeným článkom ústavy v danej súvislosti majú všeobecné súdy, čím je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. novembra 2009